

Article Arrival : 04/01/2021

Published : 17.02.2021

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sss.3037>Reference Erdal, E. & Balci, H. (2021). "Okuma Yazma Kurslarının Etkililiğine İlişkin Kursiyer Görüşlerinin Değerlendirilmesi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:79; pp:941-955

OKUMA YAZMA KURSLARININ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN KURSIYER GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation Of Course Opinions On The Effectiveness Of The Reading And Writing Courses

Erdoğan ERDAL

Bozkır Halk Eğitimi Merkezi, erdogan_erdal@hotmail.com, Konya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8353-5232>**Hüseyin BALCI**

Bozkır Halk Eğitimi Merkezi, hbalci-42@hotmail.com, Konya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8360-7072>

ÖZET

Okuma yazma kursları, Hayat Boyu Öğrenme'nin bir parçası olarak yetişkin eğitiminin temelini oluşturmaktadır. 1928 yılında yeni alfabeye geçilmesi ile birlikte okuryazar birey sayısını arttırmak için yurt genelinde çalışmalar başlatılmış, ilan edilen seferberlikler günümüze kadar devam etmiştir. Okuma yazma öğretiminde çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmış; birçok kurum ve kuruluş okuma yazma sürecinde görev almıştır. Birçok paydaşında içerisinde yer aldığı seferberliklere rağmen okuryazar birey sayısında tam olarak istenilen başarı elde edilememiştir. Bu çalışmada, Halk Eğitimi Merkezi aracılığı ile gerçekleştirilen Okuma ve Yazma Kurslarının etkililiğinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Belirlenen amaç için; okuma ve yazma kursuna katılan kursiyerlerle görüşme gerçekleştirilerek değerlendirme çalışması yapılmıştır. Çalışmanın daha etkili olabilmesi için; 1. Kademe Okuma Yazma Kursunda, 2.Kademe Okuma Yazma Kursunda, Seviye Tespit Sınavlarında eğitim alan kursiyerler maksimum çeşitlilik örneklem yönetimi ile seçilmiştir. Araştırmada bulgular, betimsel analiz yöntemi ile elde edilmiş, kursiyer görüşleri gruplandırılarak tablo halinde sunulmuş ve katılımcıların görüşlerine doğrudan yer verilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen veriler doğrultusunda; kurs programının süresinin yetersiz olduğu, kazanımların etkili olamadığı, kursiyerlerin bireysel farklılıklarının göz ardı edildiği, yaşam becerisini, matematik becerisini kurs programının karşılamadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin eğitimi, halk eğitimi, okuma yazma.

ABSTRACT

Literacy courses form the basis of adult education as part of Lifelong Learning. With the transition to the new alphabet in 1928, efforts were started across the country to increase the number of literate individuals, and the declared mobilizations continued until today. Various methods and techniques were used in teaching reading and writing; Many institutions and organizations took part in the literacy process. Despite the mobilization of many stakeholders, the desired success has not been achieved in the number of literate individuals. In this study, it is aimed to evaluate the effectiveness of the Reading and Writing Courses conducted through the Public Education Center. For the determined purpose; An evaluation study was conducted by interviewing the trainees who attended the reading and writing course. In order for the study to be more effective; The trainees who took part in the 1st Level Literacy Course, 2nd Level Literacy Course, and Placement Exams were selected with the maximum diversity sampling method. The findings of the study were obtained by descriptive analysis method, the views of the trainees were grouped and presented in a table and the opinions of the participants were directly included. In line with the data obtained from the research; it was concluded that the duration of the course program was insufficient, the achievements were not effective, the individual differences of the trainees were ignored, the course program did not meet the life skills and mathematics skills.

Key Words: Adult education, public education, literacy.

1. GİRİŞ

Yetişkin eğitimi, çevresel olumsuzlukların yarattığı durumlar ve fayda sağlamayan koşullar altında işe sahip olma, istihdam koşullarındaki avantajları elde edebilme adına gerçekleştirilen eğitimler toplamıdır (Miser, 2002: 56- 58). Bu durumdan dolayı, yetişkinler eğitime erişim açısından dezavantajlı bir grup olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetişkinlerin örgün eğitime hiç girmemiş olması veya örgün eğitim sisteminden çıktıktan sonra içinde buldukları olumsuz durumlarla baş ederek, toplumsal uyumlarının

gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Hayat boyu öğrenme faaliyeti olarak halk eğitim toplumu, kişileri ihtiyaç duyacakları gereksinimleri, insani değerleri ve milli değerleri geliştirerek, yetişkinlerin sosyal ve ekonomik yönden avantajlı duruma getirecek bir eğitim kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Küreselleşen dünyada yetişkinlerin kendilerini yaşama adapte etmesi, sürekli değişen ve gelişen yapıya uyum sağlamaları gerekmektedir. Ülkemizde ve dünyada gerçekleşen sürekli gelişmelerden haber alabilmesi, toplumda aktif yurttaş olarak temel bilgi ve becerilerin kazanılması ile mümkün olmaktadır. Yetişkin eğitime yönelik literatür incelendiğinde bu konuda okuryazarlık, toplum kalkınması, yetişkin eğitime katılma, yetişkin eğitiminin gereksinimlerini belirleme ve yetişkin öğrenmesi gibi konuların çalışıldığı belirlenmiştir (Yıldız, 2002). Yetişkinlere verilecek eğitimlerde öncelikli olarak kazandırılacak beceriler önemli olup, öğretmenlerin bu bilgileri kazandırırken bireylerin ihtiyaçlarını ön planda tutması gereklidir. Kişisel ve sosyal ihtiyaçlar karşılanırken, program geliştirme, hizmet götürülecek kitlenin gereksinimlerinin öncelik sırasına göre belirlenmesiyle başlar (Okçabol, 1996: 71). Yetişkin eğitiminin sonucunda etkili ve verimli bir eğitim süreci olarak gerçekleşebilmesi, ancak eğitim verecek kişinin bireyi ve toplumu göz önünde bulundurarak yapacağı eğitim programı ile mümkün olabilmektedir. Yetişkin eğitime yönelik program geliştirme çalışmaları bu hususlar göz ardı edilmeden yapılmalı ve modüler çalışma programları bireyin ihtiyaçları ile uygulamaya konulmalıdır. Okuryazarlık kavramı, yetişkinlik temel becerilerinden birini oluşturmaktadır. Yetişkin eğitimi üç alanın bileşimi olarak kendini gösterir. Bu alanlar; okuryazarlık becerisi, temel matematik becerisi ve yaşam becerisidir (Yıldız, 2010: 30). Bundan yola çıkarak yetişkin eğitiminin topluma uyum sağlaması, bilgi beceri birikimlerini geliştirmesi, vatandaşlık bilincinin ve devamlılığının kazandırılması, değişen şartlara uyum, istihdam ve iş gücü oluşturmasının bir yaşam becerisi olarak karşımıza çıktığı kanaatine varabiliriz. Yetişkin eğitiminde elde edilecek bu kazanımların okuryazar bireylerin elde edeceği kazanımlarla gelişmekte ve yetişkin eğitiminin temelini okuma yazma eğitimi oluşturmaktadır.

2.LİTERATÜR TARAMASI

Küreselleşen dünyada, bilgi seviyesi yaşadığımız tarihi süreç içerisinde en önemli aşamaya gelmiştir. Bu sebeple, ülkeler üyesi olan vatandaşlarının bilgiyi elde edebilecek, toplum adına faydalı olabilecek bir durumda eğitmek istemektedir. Şüphesiz, eğitim ve öğretim faaliyetlerini etkileyen toplumsal, ekonomik, kültürel, coğrafi vb. faktörlerden kaynaklı olarak örgün eğitim toplumun tüm kesimine ulaşamamaktadır. Devletlerin, ülkelerin anayasasında eğitim hakkı vazgeçilemez anayasal hak olduğu belirtilse dahi, uygulamada bu şekilde karşılık bulamamaktadır. Eğitim faaliyetleri ağırlıklı olarak örgün eğitim adına sahipse de, toplumun eğitimden bir dönem mahrum olmuş kesimleri okuma yazma öğrenmek, meslek öğrenmek, boş zamanlarını değerlendirmek gibi çeşitli nedenlerle örgün eğitimin dışında yaygın eğitim faaliyetlerine başvurmaktadır. Mahrum kesim içerisinde "Yetişkin" eğitimi karşımıza çıkarken, yetişkinlere verilen eğitim olarak "Okuryazarlık" yaygın eğitim kapsamında karşılık bulmaktadır. Okuryazarlığın kelime olarak farklı tanımları yapılmıştır. Okuryazarlığı, birçok kavramda olduğu gibi tek bir ifadeye bağlı olarak tanımlamak zordur. UNESCO'nun yaptığı tanıma göre okuryazar olmak, gündelik yaşam içerisinde kullanabileceği ifadeleri en sade şekilde okuyup yazma eylemidir. Okuryazarlığın en temel ifadesi ile mevcut olan iletişim birimlerini kodlama olarak tanımlanır. UNESCO tarafından gerçekleştirilen çalıştayda işlevsel okuma ve yazma kavramı üzerinde durulmuştur (Güneş, 2004). Bu tanımdan yola çıkarak, okuryazarlık, bireyin kendi dilinde çeşitli semboller kullanılarak oluşturulan, kod haline getirilen cümle bütünü anlamlandırarak, ifade ettiği anlama ulaşabilmesi diyebiliriz. Okuryazarlık eğitimleri birey tarafından anlam, ifade, cümle haline getirilen durumları, kendisi veya başka birey tarafından çözümlenip anlamasını sağlama işini gören eğitim etkinliği olarak görebiliriz. Yetişkin eğitimi, örgün eğitim çağı dışına çıkmış, artık okulla herhangi bir bağı kalmamış olan bireylerin, eğitim ve öğretim ihtiyaçlarına cevap verebilmek için gerçekleştirilen etkinliklerdir (Tekin, 1982). Osmanlı'nın yenileşme hareketleri ile başlayan eğitim reformları ile Halk Eğitimi çalışmaları başlamış, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte üzerinde en çok durulan eğitim kavramı olarak karşımıza çıkmıştır. Yaygın Eğitim kavramı olarak 1960 yılından beri içerisi doldurulmuş, günümüzde ise Yaşam Boyu Öğrenme ile karşılık bulmuştur. Ülkemizde Cumhuriyetin kurulduğu günden bu güne kadar eğitim alamamış bireylere, okuma yazma öğrenmemiş yurttaşlara ve temel eğitimden faydalanmamış veya temel eğitimin içerisine hiç girmemiş yetişkinlere yönelik okuma yazma eğitimleri devam etmektedir. Bu eğitimler ülkemizde zamana ve eğitim müfredatının içeriğine göre değişim göstermiştir. Seksenli yıllara kadar yetişkinlere okuryazarlık eğitimi olarak; okuma yazma programı ve ilkokulu bitirme programı uygulamaya konulmuştur. Seksen yılından sonra ise bu programlar 1. ve 2. kademe modüler kurs programı olmak üzere iki kademeli bir sistem uygulanmaya başlanmıştır. İlk dönemlerde "1. Kademe Modüler Kurs Programı" ilkokul 1, 2. Sınıf, "2.

Kademe Modüler Kurs Programı'' ilköğretim 3, 4 ve 5. Sınıf eğitimine eşdeğer sayılmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nın 2014 yılında değişmesiyle beraber ''2. Kademe Kurs Programı'' 3,4. sınıf kurs programına eşdeğer olarak yeniden düzenlenmiştir. MEB tarafından uygulamaya konulan ve yetişkinlerin okuma yazma eğitimlerinin temelini oluşturan ''Yetişkinler Okuma Yazma Programı'' örgün eğitime katılmamış yetişkinlerin, okuma yazma becerilerini kazandırırken matematik becerilerini de edinmelerini amaçlamaktadır. Bu kazandığı becerilere ek olarak; öğrenmeye, kişisel ve toplumsal gelişime dönük, çevreye adapte olabilen, öz benliğini kazanmış bireyin eğitimine de katkı sağlama amaçlanmaktadır. Okumaz yazmazlık sorunsalı üzerine birçok devlet önemli yatırımlar gerçekleştirmiş, çalışmalarını bu yöne aktarmıştır. Sivil kuruluşlarının, vakıfların, üniversitelerin okuryazarlık çalışmalarına tam desteği sağlanmıştır. Çabalara rağmen okumaz yazmazlık bir sorun olarak önemini korumaya devam etmektedir. Ülkemizde okuma yazma diğer dünya ülkelerinde olduğu gibi, modernleşme ile beraber hala gündemde yerini korumaktadır (Yıldız, 2009). Türkiye'de cumhuriyet öncesi ve sonrası okumaz yazmazlık bir sorun olarak karşımıza çıkmıştır. Ülkemizin eğitim sorununun başında okumaz yazmazlık ilk sırada yer almıştır. 1920 yılında Maarif Vekâlet'inin kurulmasıyla beraber öncelikli konu eğitimde okuma yazma faaliyetlerinin öğretilmesi ve öğrenilmesi üzerinde gelişme göstermiştir. Milli Eğitim Bakanlığı okuma yazma faaliyetlerinin çözümü için sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle, kırsal kesimde okuma yazma bilmeyen başta kadın nüfusuna yönelik olmak üzere çeşitli kampanyalar düzenlemiştir. Okuma ve yazma becerileri dünyadaki nüfusun büyük bir çoğunluğu için erken yaşlarda kazanılan davranış biçimleridir. Okuma yazma; yaşama ve sosyoekonomik çevreye bizi yönlendiren bir giriş kapısıdır. Okuma yazma eğitiminde, her birey ve yetişkin aynı şansa sahip değildir. UNESCO, eğitim kapsamında küresel düzeyde yaptığı çalışmalar ile 1946'dan beri okuryazarlık eğitimi üzerine yarım asırdan fazladır çalışmalara öncü bir kuruluş olmuştur. Küresel olarak, en az 750 milyon genç ve yetişkin halen okumaz yazmazdır ve 250 milyon çocuk temel okuma yazma becerilerini edinmekte güçlük çekmektedir. Bu durum, düşük okur-yazar ve düşük vasıflı genç ve yetişkinlerin kendi toplumlarına tam katılımlarının azalmasına neden olur. Okuma yazma becerilerini yaşam boyunca edinme ve geliştirmeyi, eğitim hakkının özünü oluşturan bir parçası olarak görmektedir. Okuryazarlığın ''çarpan etkisi'' insanları güçlendirir, topluma tam katılımlarını sağlar ve geçim kaynaklarını iyileştirmeye katkıda bulunur (<http://www.unesco.org>). Okuma ve yazma becerileri tek başına yeterli beceriler olmamakla birlikte bireyin yaşamında hem mesleki, hem sosyal yönleriyle beraber ilk basamak iletişim aracı olarak yer almaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de büyük bir oranda okuma yazma bilmeyen nüfus yoğunluğu mevcuttur. Türkiye'yi diğer ülkelerden ayıran en önemli özellik 2 milyon 198 bin olan okumaz-yazmaz nüfusun % 85,2'sinin kadın olmasıdır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2018). Bu nedenle, Türkiye'de yetişkinlere yönelik açılan okuma ve yazma kurslarının büyük bir çoğunluğu kadın nüfusuna yönelik gerçekleştirilmektedir. Son yıllarda gerçekleştirilmiş olan ''Ana-Kız Okuldayız'' kampanyası buna örnek olarak gösterilebilir. Kampanya özellikle kırsalda yer alan okuma yazma eğitimi içerisinde hiç yer almamış olan yetişkin kadın nüfusunu amaç edinmektedir. Okuma yazma bilmeyen kadın nüfusunun bu kadar fazla olmasının en önemli nedenleri; erken evlenme durumu, ekonomik sebepler, ailede yer alan çocuk nüfusunun fazla olması, işçi çocuklar, erkek çocukların okumasına öncelik verilmesi olduğu söylenebilir. Kadınların topluma sosyal uyumlarının sağlanması, içinde yaşadığı toplumun bir bireyi olarak okuma yazma becerilerinin etkili bir şekilde öğrenilmesi için, hem eğitimsel yatırımların yapılması, hem de yaygın eğitim okuma yazma programlarının bireyin ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

3.METODOLOJİ

Bu kısımda, çalışmanın amacı, önemi, modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, veri toplama ve analizi sırasıyla ele alınacaktır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Konya İli, Bozkır İlçesi'nde yetişkin okuma yazma kurslarının nitelik açısından etkililiğinin değerlendirmesini yapmaktır. Temel amaca bağlı olarak, okuma yazma kurslarının etkililiğini belirleyecek alt sorunlar şunlardır:

1-Okuma yazma kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik farklılıkları nelerdir?

2- Yetişkin okuma yazma kurs modülünün yeterlilik düzeyi nedir?

3- Kursiyerler okuma yazma kurslarında öğrenilenleri uygulama olanağına sahip midir?

4- Okuma yazma kursunda ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?

- a)Kursa devam ile ilgili sorunlar
- b)Kursun süresi ile ilgili sorunlar
- c)Kursun içeriği ile ilgili sorunlar
- d)Sınıfın fiziki durumu ile ilgili sorunlar
- e)Öğretmenin davranış ve tutumu ile ilgili sorunlar
- g) Sınıf ortamı ile ilgili sorunlar

5- Okuma yazma kursunun etkili olabilmesi için neler yapılabilir?

3.2.Araştırmanın Önemi

Birey doğumundan ölümüne kadar sosyal çevrenin etkisi altında olup, yaşam boyu devam eden eğitim etkinliği içerisinde kendini bulur. Bireyler, eğitim ortamından yararlanmaları örgün eğitim kurumlarının dışında, yaşam boyu eğitim veren kurumlar vasıtasıyla da devam eder. Bireylerin örgün eğitime dâhil olmadığı için elde edemediği ya da örgün eğitimden eksik kazandığı bilgi, tecrübe ve becerileri yaygın eğitim kurumları vasıtasıyla elde ederler. Yetişkin okuma yazma eğitimleri, hayat boyu öğrenmenin temelini oluşturmaktadır. Eğitim öğretim faaliyetlerinden yararlanamayan ve temel okuma yazma eğitimi tamamlayamayan bireylerinkurumsal ve özel alanda haklarından yeterince yararlanamadıkları ve diğer bireylere göre dezavantajlı olduğu görülmektedir. Ülke genelinde okuma yazma bilmeyenlerin sayısı azımsanamayacak kadar yüksektir. 2018verilerine göre Türkiye nüfusunun 73 milyonu 14 yaşın üzerindedir. Bu nüfustan, örgün eğitim çağı dışına çıkmış olanların 2.198.088'ü halen okuma yazma bilmemektedir(TÜİK, 2018).Yetişkinlere yönelik gerçekleştirilen seferberlikler kapsamında, okuma yazma bilmeyen vatandaşların 1. Kademe Okuma Yazma Kurslarına katılmaları sağlanarak okuryazar hale getirilmesi ve bu kursları alanların ise bir üst kurs olan2. Kademe Yetişkin Okuma Yazma Kurslarında öğrenim görmeleri için yönlendirilmesi ve ilkökul mezunu olması amaçlanmaktadır.

1 Kasım 1928'de Millet Mekteplerinin, kurulmasıyla ülke genelinde okuma yazma seferberliği çalışmaları başlamıştır. Yeni alfabenin kabul edilmesinden sonra vatandaşları okuryazar yapabilmek için, okuryazarlık kursu ülke genelinde açılmış, neredeyse her dönem yetişkinlere yönelik okuma yazma çalışmaları düzenlenmiştir. Planlanan ve gerçekleştirilen tüm çalışmalara rağmen okuryazarlık oranı hala düşük seviyelerde bulunmaktadır. Bu eğitimlerin nicel olarak sadece açılan kurs sayısını artırma girişimi olarak görülmemesi gereklidir. İçeriğinin ne kadar doldurulabildiği, verilen eğitimin ne kadar etkin olduğu da önemlidir.

Bu araştırmanın; yetişkinlere yönelik okuma yazma kurslarının etkililiğini etkileyen etmenleri tespit etmek, etkili verimli ve kolay öğretilbilir okuma yazma kursunun nasıl olması gerektiği konusunda, yaygın eğitim programı olarak okuma yazma modüler kurs programlarının geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

3.3. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, bütüncül bir bakış açısı sağlayarak, araştırmalarda sorun ve problemler üzerine betimsel bir inceleme yaklaşımını uygulayan yöntem olarak ifade edebiliriz. Disiplinler arası bütüncül bakış açısının yorumlanması, irdelenmesi mevcut probleme çözüm önerisi getirmesi beklenir. Olayları kendi iç dinamikleri açısından ele alarak, araştırmaya konu olan bireylerin bakış açısının ortaya konulması ile yorumlama çalışmalarıdır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010, s. 302).Halk Eğitimi Merkezi'nde düzenlenen okuma ve yazma kurslarına katılmış yetişkinlerin yaşadıkları durum, var olan bir olguyu ortaya koydukları kişisel bakış açısıyla betimlemeleri sebebiyle olgubilim (fenomenoloji) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Olgubilim, her durum içerisinde kesinlik taşımaz, elde edilen verilerin genellenebilmesi açısından bir kaygı durumu içerisinde değildir. Derinlemesine üzerinde durulmamış, algılanmamış birçok olayı dikkate almamızı sağlamaktadır. Olgunun ve olayların daha iyi ifade edilmesini ve yaşantılar yoluyla, deneyimler içerisinde ortaya koyulabilmesini içerir. Hem uygulama olarak, hemde kuramsal alanyazında bize pratikler sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada okuma yazma seferberlikleri kapsamında kursiyerlerin deneyimleri ve geliştirdikleri tutum incelenerek okuma yazma kurslarının etkililiği konusunun nasıl algılandığı olgusu, bu olguya bağlı olarak mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kursiyer deneyimleri, tutumları ile

bulgular açıklanmış, mevcut duruma yorumlar yapılmış ve sonuçta öneriler sunulmuştur. Bu araştırmada Halk Eğitimi Merkezinde gerçekleştirilen okuma ve yazma kurslarının etkililiği konusunda tutum ve deneyimlerle ilgili olguları açıklayabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma konusunun dışına çıkılmadan, kursiyerin sorulara vereceği cevaplar ışığında çalışmaya katılan her kişinin gerçeği algılama ve durumu yansıtma biçimine odaklanarak bilgi sağlanması açısından yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanılması, araştırmanın sonuca ulaşması açısından daha verimli olacaktır.

3.4. Çalışma Grubu

İncelemeye konu olacak kursların çalışma grubuna seçilmesinde, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu, 2018 yılında başlatılan Okuma-Yazma Seferberliği kapsamında, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Bozkır İlçesi'nde;

- Halk Eğitimi Merkezi'nde, açılan yoğunlaştırılmış düzey okuma yazma kursu 1. Kademe okuma yazma kursu, 2. Kademe okuma yazma kursu ve seviye tespit sınavlarında,
- H.E.M. işbirliği ile köy okullarında açılan, yoğunlaştırılmış düzey okuma yazma kursu, 1. Kademe okuma yazma kursu, 2. Kademe okuma yazma kursu ve seviye tespit sınavlarında, eğitim alan kursiyerlerin gönüllü katılımından oluşmaktadır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanmıştır. Kursiyerlere sorulacak görüşme formu belirlenmiştir. Güvenirliğin sağlanması amacıyla, görüşme formu belirlenme aşamasında uzman görüşüne başvurulmuştur. Görüşme formunun birinci bölümünde kişisel bilgilere (cinsiyeti, medeni durum vb.), ikinci bölümde ise okuma yazma kurslarının etkililiğine ilişkin 4 (dört) adet açık uçlu soruya yer verilmiştir. Görüşmenin gerçekleştirildiği anda yeni sorular üretilmiş ve kişilerin eklemek istediği durumlar konuşulmuştur.

KURSIYER GÖRÜŞME FORMU

Kişisel Bilgiler:

- 1-Yaş:
- 2-Cinsiyet:
- 3-Medeni Durum:
- 4-Yaşadığı Yer(Kır/Kent):

Görüşme Soruları

1. Devam ettiğiniz okuma yazma kurs programını faydaları açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Kursta öğrendiklerinizi uygulamak için neler yapıyorsunuz?
 - a. Sınıfta ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?
 - b. Evde ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?
3. Kursta ne tür sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
 - a. Kursa devamla ilgili sorunlar
 - b. Kursun süresi ile ilgili sorunlar
 - c. Kursun içeriğiyle ilgili sorunlar
 - d. Sınıfın fiziksel durumuyla ilgili sorunlar
 - e. Öğretmenin davranış ve tutumları ile ilgili sorunlar
 - f. Sınıf ortamı ile ilgili sorunlar
4. Size göre okuma yazma kurs programının daha etkili olması için neler yapılabilir?

3.6. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Klavuz sorular önceden belirlenmiş, kursiyer yanıtlarına göre, görüşmenin gerçekleştirildiği anda yeni sorular üretilmiş ve kişilerin eklemek istediği durumlar konuşulmuştur. Klavuz soruların güvenilirliği için pilot uygulama yapılmıştır. Görüşmeler ses kaydı alma ve not alma yöntemiyle kaydedilmiştir.

3.7. Verilerin Analizi

Okuma yazma kurslarının etkiliğinin incelenmesi konusunda kursiyer görüşlerinin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden biri olan betimsel analiz yöntemi uygulanmıştır. Kursiyer görüşleri sonucunda elde edilen veriler, görüşme süreçlerinde kullanılan sorular dikkate alınarak etkili okuma yazma kursu ölçütlerine ne oranda uygun olduğu analiz edilmiş, elde edilen veriler yorumlanmış, ulaşılan bulgular düzenlenerek sunulmuştur.

4.BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya katılan 12 kursiyerin yaş aralığı 32-67 yaş arası değişmektedir. Kursiyerlerin 10'nu kadınlardan oluşurken, 2'si erkeklerden oluşmaktadır.

Bu çalışmada okuma yazma kurslarının yeterlilik düzeyi, kazanım ve zaman yeterliliği, kursiyerlerin yaş, cinsiyet, sosyoekonomik düzeyleri incelenmiştir. Ayrıca kursların gerçekleştiği eğitim ortamları, sınıfın fiziki durumu, kursiyerlerin kurslara katılım düzeyleri, kursiyerlerin öğrendiklerini uygulama çalışmaları, kurslarda karşılaşılan sorunlar, okuma yazma kurslarının etkili olabilmesi için yapılacak çalışmalara ilişkin bulgular alt başlıklar halinde sunulmuştur. Elde edilen bulgular kursiyerlerle gerçekleştirilen görüşmelere yer verilerek, ayrıca kursiyer görüşleri doğrultusunda incelenmiştir.

Kursiyerlerin görüşlerinden elde edilen bulgular tablolaştırılarak sunulmuştur. Bulgular yorumlandıktan sonra ise doğrudan alıntılara yer verilip; kursiyerlerin birbirinden ayrılan görüşleri ile benzer görüşleri arasında bağlantılar kurulmuştur.

4.1.Okuma Yazma Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş, Cinsiyet ve Sosyoekonomik Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Okuma Yazma Kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, sosyo ekonomik durumları farklılık göstermiştir. Kurslara katılan bireylerin yapısal dağılımları tablo halinde sunulmuştur. Böylelikle bu farklılıkların neye göre şekillendiği, ne ifade ettiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Okuma yazma kurslarına katılan kursiyerlerin yapısal dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1.Okuma Yazma Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş, Cinsiyet ve Sosyoekonomik Dağılımları

Cinsiyet	Kadın Kursiyer		Erkek Kursiyer	
		10		2
Sosyal Yapı	Kır		Kent	
		11		1
Ekonomik Yapı	Asgari Ücret Üzeri		Asgari Ücret ve Altı ya da Çalışmayan	
		0		12
Yaş Aralığı	31-40	41-50	51-60	61-70
	1	4	6	1
Medeni Durumu	Evli		Bekar	
		12		0

Tablo 1'de görüldüğü gibi cinsiyet dağılımında kadın yoğunluğunun daha fazla olduğu, kadın kursiyerlerin erkek kursiyerlerden daha fazla kursa katılım gösterdiği belirlenmiştir. Kadınların okuma yazma kurslarına katılımı erkek kursiyerlerinin beş katı oranda daha fazla olduğu görülmüştür. Kırsal bölgede kursiyerlerin okuma ve yazma kurslarında katılım düzeyi, kentsel bölgeden katılım gösteren kursiyer sayısının on bir katı düzeyinde yer almaktadır. Kırsal bölgede okuma yazma bilmeme oranının daha yüksek olmasının bu duruma sebep olduğu görülmektedir. Kurslara katılım düzeyleri ekonomik olarak düşük düzeyde yer alan kişilerden oluşurken, çoğunluğunu çalışmayan kadınlar meydana getirmektedir. Kursa katılanların ise 50-60 yaş aralığında daha fazla yığıldıkları görülürken, ikinci düzey katılım yaş aralığını ise 40-50 yaş arası oluşturmaktadır. Araştırmaya konu olan kursiyerlerin tamamının ise evli olduğu görülmüştür.

4.2.Okuma Yazma Kurs Modülünün Yeterlilik Düzeyine İlişkin Bulgular

Okuma yazma kurs modülünün yeterliliği ve kurs programının faydaları açısından kursiyer görüşleri Tablo 2'de sunulmuştur. Görüşme sorularına ek sorular sorularak bulgular elde edilmiştir. Kurslarda modülünün yeterliliğine ilişkin görüşler ortaya koyulmuş, benzer özellik gösteren görüşler aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.Kurs Modülünün Yeterliliği ve Faydasına İlişkin Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Toplama çıkarma işlemlerini pazarda, markette kullanmaya başladım.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	Hastanedeki yazıları okuyorum. Orada bana faydası oldu.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
3.	Yeni model telefonlar var, onları kullanmaya başladım. Yazıları okuyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
4.	Kuran, ilmihal okuyorum. Öğrendiğim harfleri orada da görüyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
5.	Bulduğum eski gazeteleri okuyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
6.	Saatlerin nasıl söyleneceğini biliyorum. Bazen soran olursa söylerim.	K1, K2, K5, K6, K9, K12
7.	Bankada sıra beklerken sayıları biliyorum.	K3, K4, K6, K8, K9
8.	Şehirde otobüsleri yazılarından biliyorum, hızlı okuyamayınca kaçırdığım oluyor.	K2, K11

Tablo 2’de okuma yazma kurs modülün yeterliliğine ve faydasına ilişkin “toplama çıkarma işlemlerini pazarda, markette kullanmaya başladım”, “hastanedeki yazıları okuyorum, orada bana faydası oldu”, “yeni model telefonlar var, onları kullanmaya başladım, yazıları okuyorum”, “Kuran, ilmihal okuyorum, öğrendiğim harfleri orada da görüyorum” görüşleri kursiyerlerin tamamı tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca; “bulduğum eski gazeteleri okuyorum.”, “saatlerin nasıl söyleneceğini biliyorum, bazen soran olursa söylerim”, “şehirde otobüsleri yazılarından biliyorum, hızlı okuyamayınca kaçırdığım oluyor”, “bankada sıra beklerken sayıları biliyorum.” görüşleri kursiyerler tarafından belirtilmiştir. Kursiyerlerden elde edilen görüşlerin genelini modül programının yeterliliği ile günlük hayatta kullanım üzerine ilişkili olduğu görülmüştür. Aşağıda dikkat çeken kursiyer ifadelerine yer verilmiştir.

K1: “Toplama işlemi gördük, pazara çıkıyorum. Cuma günleri, aldığım parayı, verdiğim parayı öğrendim. Bozuk paralarla, kâğıt paraların hesabını bazen karıştırdığımda oluyor.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 32)

K2: “Cuma günleri hastaneye gidiyorum, sağlık sebeplerinden. Dâhiliyeyi arayıp duruyordum. Okuma yazmayı öğrenmeye başlayınca polikliniklerde ışıklı yazılar var, o yazıları okuyup artık bulabiliyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 54)

K5: “Benim küçük torunları özlüyordum. Bizim kız Almanya’da. Telefon kullanmayı, onları görüntülü aramayı çok istiyordum. Bir iki kere giriyordum, şekillere bakarak. Ama yeterli olmuyordu. Okuma yazma kursuna gelince telefonda yazıları çıkartabiliyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 53)

K8: “Kuran ve ilmihal okuyordum. Küçükken arapça harfleri öğrenmiştim. Ama anlamlarını bilmiyordum. Şimdi Türkçe meallerini de okuyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 48).

4.3. Okuma Yazma Kurslarında Öğrenilenlerin Uygulanmasına İlişkin Bulgular

Okuma yazma kurs programında öğrenilen bilgilerin uygulanması hakkında kursiyer görüşleri Tablo 3’te sunulmuştur. Görüşme formlarında belirtilen sorular dışında, ek sorular sorularak bulgular elde edilmiştir. Kurslarda öğrenilenlerin uygulanması ile ilgili kursiyer görüşleri ortaya koyulmuş, benzer özellik gösteren görüşler aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.Öğrenilen Bilgilerin Uygulanabilirliği Hakkında Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Dersler kısa olduğu için okulda gördüğüm derslerin dışında uygulama yapamıyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	Okulda öğretmenin gösterdiğini tekrarlayamıyorum. Ev işlerinden vakit bulamıyorum.	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K10, K11, K12
3.	Öğretmenin verdiği ödevler var onları arada yapıyorum.	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K11
4.	Evde bulduğum yazıları okumaya çalışıyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K8, K9, K11
5.	Sınıfta öğretmenin gösterdiğini yazıyorum, okuyorum.	K2, K3, K5, K7, K8, K10, K11, K12
6.	Hep bir ağızdan tahtada yazılanları okuyoruz.	K1, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K12
7.	Çocuğum evde yardımcı oluyor, onunla öğrendiğim harfleri tekrarlıyorum.	K1, K8

Tablo 3'te kursiyer görüşleri incelendiğinde “dersler kısa olduğu için okulda gördüğüm derslerden başka uygulama yapamıyorum.” görüşünde yığılma görülmektedir. Kursiyer görüşleri “okulda öğretmenin gösterdiğini tekrarlayamıyorum, ev işlerinden vakit bulamıyorum”, “öğretmenin verdiği ödevler var onları arada yapıyorum”, “evde bulduğum yazıları okumaya çalışıyorum” şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca kursiyerler sınıf içi uygulamalar hakkında; “sınıfta öğretmenin gösterdiğini yazıyorum, okuyorum”, “hep bir ağızdan tahtada yazılanları okuyoruz” görüşlerini belirtmişlerdir. Çocuğu olan kursiyerlerin öğrendiklerini uygulama konusunda çocuklarından yardım aldıkları görüşünde yer verilmiştir. Aşağıda dikkat çeken kursiyer ifadeleri sıralanmıştır.

K1: “Kızım ikokul 3. Sınıfa gidiyor. Onunda ödevleri oluyor. Benim ödevlerime de ve okumama da yardımcı oluyor. Onun okuduğunu yazdığını görünce okumaya heveslendim zaten.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 32)

K4: “Haftada üç gün okula geliyorum. Ders Pazartesi, Salı, Çarşambagünleri oluyor. Okulda öğrendiklerimizi tekrardan göremiyoruz. Ders zamanı yetmeyeceği için her derste harfleri tek tek gösteriyor hoca. Derslerin çıkışında tekrar yapamıyorum.” (Erkek Kursiyer, Yaş: 47)

K7: “Eve gittiğimde yemek yapıyorum. İneklerin yemini, suyunu veriyorum. Temizlik işleri de oluyor. Okuldan geldikten sonra bu işlerden vakit bulamıyoruz ders çalışmaya.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 44)

K10: “Sınıfta okuma yazma ile ilgili öğretmen dersi anlatıyor. Öğrendiğimiz harflerle ilgili kelimeleri tahtaya yazıyor. Önce okuyoruz, okuduktan sonra defterimiz var, oraya yazıyoruz. Ayrıca kitapta ki resimlerin anlamını soruyor. O resmin ne olduğunu, kitapta yer alan boşluğa yazıyoruz.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 59)

K11: “Özellikle işi gücü bırakayım ders çalışayım, bugün bunu öğrendik. Hocanın gösterdiğini tekrarlayayım diyemiyorum. Derslerden sonra arada bir ödev veriliyor. Zaman olursa onu yapıyorum. Çoğu zaman yapmadan gittiğimde oluyor.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 54)

4.4. Kurslarda Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan kursiyerin, öğretmenlerin, yöneticilerin okuma yazma kurslarında karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgulara bu bölümde yer verilmiştir. Kursa devam sorunları, kursun süresi ile ilgili sorunlara, kursun içeriği ile ilgili sorunlara, sınıfın fiziki durumu ile ilgili sorunlara, öğretmenlerin davranış ve tutumlarıyla ilgili sorunlara, kursiyerlerin davranış ve tutumuyla ilgili sorunlara, sınıf ortamı ile ilgili sorunlara ilişkin görüşleri alt başlıklar halinde sıralanmıştır.

4.4.1. Kursa Devamla İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Okuma yazma kurslarında kursa devam ile ilgili sorunlara ilişkin kursiyer görüşleri Tablo 4'de sunulmuştur. Görüşme soruları sorularak bulgular elde edilmiştir. Kurslarda devam sorunlarına yönelik katılımcıkursiyer görüşleri ortaya koyulmuş, benzer özellik gösteren görüşler aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4. Kursa Devam İle İlgili Sorunlara İlişkin Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Kursa devamlılık gösteriririm.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	Geç kalabiliyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
3.	Ders arasında çıkmak zorunda olduğum zamanlar oluyor.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
4.	Daha önceki kursa devam etmedim.	K4, K5, K9
5.	Devamsızlık yapınca cezası yok.	K3, K7
6.	Devam edemezsem yine kaydolurum.	K8

Tablo 4'dekursiyer görüşleri incelendiğinde “kursa devamlılık gösteriririm”, “geç kalabiliyorum”, “ders arasında çıkmak zorunda olduğum zamanlar oluyor” görüşlerinde tüm kursiyerler aynı görüşleri ifade etmişlerdir. Kursiyerler kurslara devam etseler dahi ders içi zamanlarda izin kullanarak kısmi devamsızlıklar yapabilmektedirler. “Daha önceki kursa devam etmedim”, “devamsızlık yapınca cezası yok”, “devam edemezsem yine kaydolurum” şeklinde görüşlerde ifade edilmiştir. Aşağıda dikkat çeken kursiyer ifadelerine yer verilmiştir.

K2: “Okuma yazma kursuna kendim isteyerek katıldım, zorunluluk tutulmuyor. Kurslara öğrenmek için devam ediyorum. Her derse katıldım. Ev hanımıyım. İşlerden dolayı geç kaldığım oluyor. Öğretmene haber bile veremiyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 54)

K3: “Ders arasında çıkmak zorunda olduğum zamanlar oluyor. Bazen erken çıkmamız gereken durumlar oluyor. Ders öğretmenlerin dersinin bittiği zamana denk geliyor. Bizim dersten sonra hava erken kararıyor. Evde yemek işleri, hayvanlar olunca arada izin istiyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 49)

K7: “Okuma yazma kursuna devam etmemenin cezası yok herhalde, daha önce katılmayanlara herhangi bir ceza verilmemiş. Devam ediyorum ama katılmazsak bir şey olmaz.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 44)

K9: “Daha önceki kursa devam edemedim. Okuma yazma kursuna ikinci kez kayıt yaptırıyorum. El verdikçe kurslara devam ediyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 51)

4.4.2. Kursun Süresi İle İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Okuma yazma kurs programında kurs süresi ile ilgili kursiyer görüşleri Tablo 5’te belirtilmiştir. Görüşme formlarında belirtilen görüşme soruları sorularak bulgular elde edilmiştir. Kursların süresine ilişkin sorunlarla ilgili kursiyer görüşleri ortaya koyulmuş, aynı görüşler grup halinde tablolastırılarak sunulmuştur

Tablo 5. Kurs Süresine İlişkin Sorunlar Hakkında Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Kurs saati okuma yazma için yeterli değildir.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	İki ay okuma yazmaya geçmek için yeterli değildir.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
3.	Her gün ders olmalıdır.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
4.	Sabah saatlerinde kurs olmalıdır.	K2, K3, K5, K7, K8, K9, K10
5.	2. Kademe için kursa geliyorum, kurs zamanı yeterlidir.	K9
6.	Hafta sonu kurs talebim oldu, karşılanmadı.	K12

Tablo 5’te kursiyer görüşleri incelendiğinde “kurs saati okuma yazma için yeterli değildir”, “iki ay okuma yazmaya geçmek için yeterli değildir”, “haftanın her günü ders olmalıdır” görüşleri kursiyerlerin ortak belirtmiş oldukları ifadelerdir. Kursiyer görüşleri “sabah saatlerinde kurs olmalıdır”, “2. Kademe için kursa geliyorum yeterli bir zamanı var”, “hafta sonu kurs talebim oldu, karşılanmadı” şeklinde ayrıca ifade edilmiştir. Katılımcı kursiyerlerden sadece bir kişi 2. Kademe kurs süresini yeterli görmüş, bunun dışında ifade edilen görüşlerin geneli olumsuz olarak ifade edilmiştir. Aşağıda dikkat çeken katılımcı kursiyer ifadeleri sıralanmıştır.

K3: “Okuma yazma seferberliği için ilan yapılıncaya arkadaşlarımla beraber kursa kayıt olduk. Başvuruyu mahallemizdeki okula yaptık. Size mesaj gelmeyecek biz haber vereceğiz dediler. Öğretmen görevlendirildi. Haftada üç gün ders oluyor. Bu süre az, küçük çocuklar bile bizden daha fazla ders alıyorlar.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 49)

K6: “Haftada üç gün en fazla ders verilebilirmiş. Haftanın her günü alsak daha iyi olacak. Öğretmenlerin dersi üç gibi bizim okulda bitiyor. Öğrenciler dağıldıktan sonra ders almak için geliyoruz.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 67)

K9: “Birinci kademe kursu için geçen yıl katılmıştım. O zaman yeterli gelmiyordu. Şimdi ilkokul diploması yerine geçecek kurs için tekrar başvuru yaptım. Geçen yıl bir buçuk ay ancak kurs aldım. Bu sene dört aya yakın kurs alacağım. Bu süre benim için yeterli olur.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 51)

K12: “Ben hafta içi işte çalışıyorum, hafta sonu kurs olsun diye istekte bulundum. Öğretmenler dersten sonra verebiliriz, köye hafta sonları ulaşmamız zor demişler. Öğretmenlerin isteğine bağlı bir durum oluyormuş. Bende bu durumdan dolayı iş yeriyile konuştum. Zorda olsa onlar idare etmeye çalışıyor.” (Erkek Kursiyer, Yaş: 54)

4.4.3. Kursun İçeriği ile İlgili Sorunlara İlişkin Bulguları

Kursun içeriği ile ilgili sorunlar hakkında kursiyer görüşleri Tablo 6’da sunulmuştur. Kurs içeriği ile ilgili sorunlara ilişkin sorular sorulduğunda bulgular elde edilmiştir. Kursların gerçekleştirildiği kurs içerikleri ile ilgili farklı kursiyer görüşleri ortaya koyulmuş, aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir

Tablo 6.Kursun İçeriği İle İlgili Sorunlara İlişkin Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Sadece okuma yazma öğreniyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K12
2.	Matematik dersini öğrenemiyorum.	K2, K7, K11, K12
3.	Kurs sonunda sınav olmasın.	K1, K4, K6

Tablo 6’da kursiyer görüşleri incelendiğinde “sadece okuma yazma öğreniyorum” görüşünde yığılma görülmektedir. Diğer kursiyer görüşleri ise “matematik dersini öğrenemiyorum”, “kurs sonunda sınav olmasın” şeklinde ifade edilmiştir. Aşağıda dikkat çeken katılımcı ifadelerine yer verilmiştir.

K3: “Okuma yazma kursunda biz okuma yazma öğrendik, kardeşim de daha önce kursa katılmıştı. Ona matematikte öğretmişler.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 49)

K4: “Okuma yazma öğrenmek için geliyorum. Öğretmen kurs bitiminde sınav yapılacağını söylemişti. Öğretmen derste bizim nasıl okuduğumuzu biliyor. Sınav yapmadan not versin.” (Erkek Kursiyer, Yaş: 47)

K11: “Matematik dersini arada görüyoruz, daha çok matematik dersi görmeliyiz.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 54)

4.4.4.Sınıfın Fiziksel Durumu İle İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Ders alınan sınıf ortamlarının fiziksel durumuyla ilgili sorunlar hakkında kursiyer görüşleri Tablo 7’de sunulmuştur. Kurs ortamlarının fiziksel durumuyla ilgili sorular neticesinde bulgular elde edilmiştir. Kursların gerçekleştirildiği fiziksel ortamlar ile ilgili farklı kursiyer görüşleri ortaya koyulmuş, benzer özellik gösteren görüşler bir araya getirilerek aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir

Tablo 7.Sınıfın Fiziksel Durumuna İlişkin Sorunlar Hakkında Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Kurs aldığım yer evime yakın olduğu için kolay gidip geliyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	Az kişi olduğumuz için ders aldığımız yer geniştir.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
3.	Isınma konusunda sıkıntı yaşıyoruz, soğuk havalarda ders zor oluyor.	K2, K3, K4, K5, K7, K8, K10, K12
4.	Ders arasında dinlenmek için uygun bir yer olmalıdır.	K2, K5, K6, K7, K8, K12
5.	Bulduğumuz sınıf iyi ışık alıyor.	K1, K2, K5, K9, K10, K11,
6.	Kalabalık olmadığımız için havasız bir ortam yok.	K2, K3, K4, K7, K8, K10
7.	Ders aldığımız sınıflar bazen temiz olmuyor.	K1, K2, K3, K7, K11, K12
8.	Alıştığımız sınıfı bazı günler değiştiriyoruz, aynı sınıfta ders yapmak istiyorum.	K1, K2
9.	Sigara içmek istediğimizde okul bahçesi dışına çıkmak zorunda kalıyoruz.	K12
10.	Tahta kaleminin ispirto kokusundan rahatsız oluyorum, nefes darlığım var.	K6

Tablo 7’de kursiyer görüşleri incelendiğinde “kurs aldığım yer evime yakın olduğu için kolay gidip geliyorum” görüşünde yığılma görülmektedir. Olumlu kursiyer görüşleri “az kişi olduğumuz için ders aldığımız yer geniş”, “bulduğumuz sınıf iyi ışık alıyor”, “kalabalık olmadığımız için havasız bir ortam yok” şeklinde ifade edilmiştir. Olumsuz kursiyer görüşleri ise “ısınma konusunda sıkıntı yaşıyoruz”, “ders arasında dinlenmek için uygun bir yer olmalı”, “ders aldığımız sınıflar bazen temiz olmuyor” şeklinde ifade edilmiştir. Aşağıda dikkat çeken katılımcı ifadelerine yer verilmiştir.

K1: “Okul Müdürü, sen istersen bizim okulda açılır. -Sana uygun bir derslikte, bizim öğretmenimiz verecek derse- dedi. Evime yakın bir kurs olunca, köyde olması hoşuma gitti.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 32)

K7: “Teneffüs zamanlarında dinlenecek yer olmalıdır. Arkadaşlarla oturacağımız tek yer sınıf olunca bütün ders arası aynı yerdedir. Hava soğuk olunca dışarı çıkamıyoruz.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 44)

K8: “Zaten derse beş kişi giriyoruz, her masada bir kişiyiz. Ders işlediğimiz yerde sınıf, dar bir yer değil. Ferah.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 48)

K12: “Kışın çok sıkıntı yaşadık, kursa gelirken kat kat giyindik. Elektrik kesiliyor, kaloriferler iyi yanmıyor. Üşüyoruz. Hasta oldum dersleri de kaçırırım.” (Erkek Kursiyer, Yaş: 54)

4.4.5. Öğretmenlerin Davranış ve Tutumları ile İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Okuma yazma kurslarında öğretmenlerin davranış ve tutumlarına ilişkinsürsiyer görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur. Görüşme sorularına ek sorular sorularak bulgular elde edilmiştir. Kurslarda öğretmenlerin davranış ve tutumlarına ilişkin görüşler ortaya koyulmuş, benzer özellik gösteren görüşler aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Davranış ve Tutumları ile İlgili Sorunlara İlişkin Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Öğretmen dersi anlatıyor, bende dinliyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	Kadın hocalar olunca çekinmiyorum.	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11
3.	Derste sıkılıyorum, katılmak istemiyorum.	K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
4.	Öğretmen bazen beni dinlemiyor.	K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
5.	Bilmediğim konuyu sormaya utaniyorum.	K2, K6, K7, K8, K9, K10, K11
6.	Öğretmen bazı öğrencilerle ilgileniyor. Benimle pek ilgilenmiyor.	K2, K3, K5, K7, K9, K12
7.	Birinci dersten sonra canım sıkılıyor.	K6, K7, K9, K11
8.	Derste bilmediğimizi sorabiliyoruz, ilk başta çekiniyordum.	K1, K4
9.	Telefonla bile soru soruyorum öğretmene.	K1
10.	Hoca benim sınıfta söylediklerimi pek beğenmedi.	K2

Tablo 8’de kursiyer görüşleri incelendiğinde “öğretmen dersi anlatıyor, bende dinliyorum.” görüşünde yığılma görülmektedir. Kursiyer görüşleri “derste sıkılıyorum, katılmak istemiyorum”, “öğretmen bazen beni dinlemiyor”, “bilmediğim konuyu sormaya utaniyorum.”, “öğretmen bazı öğrencilerle ilgileniyor, benimle pek ilgilenmiyor”, “birinci dersten sonra canım sıkılıyor” şeklinde olumsuz ifade edilmiştir. Kursiyer görüşleri öğretmen merkezli, pasif katılımın olduğu, söz hakkının kısıtlı olduğu şeklindedir. Kursiyerlerin olumlu görüşleri ise “kadın hocalar olunca çekinmiyorum”, “derste bilmediğimizi sorabiliyoruz, ilk başta çekiniyordum”, “telefonla bile soru soruyorum öğretmene” olarak ifade edilmiştir. Aşağıda dikkat çeken kursiyer ifadelerine yer verilmiştir.

K1: “Kadın öğretmen giriyor dersimize. Bir aydır ders görüyoruz. Ders bitince beraber çay içiyoruz, sohbet ediyoruz. Erkek öğretmen olsa bunları yapamayız. Ders arasında sohbet ederken, dersle ilgili şeyler sorabiliyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 32)

K5: “Öğretmen benimle az ilgileniyor, ben geç öğreniyorum. Çok bilenlerle zaman geçiriyor. Onlara daha çok söz verirken, bana daha az söz veriyor. Aslında ben geç öğrendiğimden benimle ilgilenmek için vaktinin çoğunu bana vermesi gerekir.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 53)

K6: “Okula gitmeyeli çok oldu. Öğrenmek istiyorum. Okula gelmeye utanmıyorum. Sınıfta anlamadığım şeyler oluyor, öğretmen hoca ders anlatırken, ya öğretmen birşey derse diye, utaniyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 67)

K7: “Günde 4 saat ders görüyoruz okulda. Birinci derste öğrenmek için heyecanlanıyorum. İkinci derste de aynı, sonraki derslerde derse kendimi veremiyorum. Yorgunluk hissi oluyor.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 44)

K10: “Ben pek derse katılmıyorum, öğretmen anlatıyor. Ders kitabında öğrendiğimiz harfleri yazıyoruz. Hoca tahtada anlatınca, hep bir ağızdan abc’yitekrarlıyoruz. Tahtaya çıkarıp, yazdığını okuyorum. Tekrar yazdırıyor.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 59)

K11: “Derste hep harfleri görüyoruz, her gün bir harf görüyoruz. Genelde ben derste sıkılıyorum. Öğretmenin gösterdiğini öğreniyoruz ama. Uykladığım zaman bile oldu. Öğretmen dersi anlatırken sesinin yükseltince kendime geldim.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 54)

4.4.6. Sınıf Ortamı ile İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Ders alınan sınıf ortamları ile ilgili sorunlar hakkında kursiyer görüşleri Tablo 9’da sunulmuştur. Sınıf ortamları ile ilgili sorunlara ilişkin sorular neticesinde bulgular elde edilmiştir. Kursların gerçekleştirildiği sınıf ortamları ile ilgili farklı kursiyer görüşleri ortaya koyulmuş, benzer özellik gösteren görüşler bir araya getirilerek aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9.Sınıf Ortamı İle İlgili Sorunlara İlişkin Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Samimi bir sınıf ortamı var.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	Oturma düzeni, okuldaki öğrencilerin oturma düzenidir.	K1, K5, K6, K10, K12
3.	Sınıfta akıllı tahtaları kullanıyoruz.	K1, K3, K11
4.	Sınıfta gürültü olabiliyor.	K4, K9
5.	Sınıf içerisinde önceden belirlenmiş kurallara uyuyoruz.	K8
6.	Öğrendiğimiz harfler duvarlarda asılıdır.	K5

Tablo 9 ‘da kursiyer görüşleri incelendiğinde “samimi bir sınıf ortamı var” görüşünde yığılma görülmektedir. Olumlu kursiyer görüşleri “sınıfta akıllı tahtaları kullanıyoruz”, “sınıf içerisinde önceden belirlenmiş kurallara uyuyoruz”, “öğrendiğimiz harfler duvarlarda asılıdır” şeklinde ifade edilmiştir. Olumsuz kursiyer görüşleri ise “sınıfta gürültü olabiliyor”, “oturma düzeni, okuldaki öğrencilerin oturma düzenidir” şeklinde ifade edilmiştir. Sınıfın fiziki durumlarına ilişkin öğretmen görüşlerinde, öğretmenlerin tamamı oturma düzeni ile ilgili olumsuz görüş bildirirken, sınıf ortamı ile ilgili sorun olarak kursiyerler oturma düzeni hakkında olumsuz görüşleri ifade etmişlerdir. Aşağıda dikkat çeken katılımcı ifadelerine yer verilmiştir.

K3: “Sınıflarda akıllı tahtalar kurulu, derslerle ilgili videolardan sorular soruyor öğretmenimiz. Doğru yapınca tahta bizi alkışlıyor. Sınıf ortamında en çok sevdiğim şey akıllı tahtanın olması.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 49)

K5: “Öğrendiğimiz harfler için sınıfta köşemizi oluşturduk. Duvarda iplere öğrendiğimiz harfleri asıyoruz. Harflerin altında resimler oluyor, aklımızda daha iyi yer ediyor.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 53)

K8: “Öğretmenle ve arkadaşlarımızla sınıf kuralları oluşturduk. Bu kuralları öğretmenimiz yazıp duvara astı. Astığı zaman okuma yazma bilmiyordum, ama öğretmen kuralları sesli bir şekilde arada hatırlatıyordu. Tüm arkadaşlarımızla bu kurallara uyuyoruz.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 48)

K10: “Sınıftaki sıralar ilkökul öğrencilerinin sıraları olunca otururken, kalkarken zorlanıyorum.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 59)

K11: “Sınıftaki arkadaşlarımız, komşularımız olunca samimiyet oluyor. Akşam, sabah konuştuğumuz kişilerle hep beraberiz. Bizim için güzel bir sınıf ortamı oluyor.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 54)

4.5. Etkili Okuma Yazma Kursunun Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Bulgular

Okuma yazma kurs programının daha etkili olabilmesi için neler yapılabileceğine ilişkin kursiyer görüşleri Tablo 10’da belirtilmiştir. Görüşme formlarında belirtilen görüşme soruları sorularak bulgular elde edilmiştir. Okuma yazma kurs programının daha etkili olabilmesine ilişkin ilgili kursiyer görüşleri ortaya koyulmuş, aynı görüşler grup halinde tablolastırılarak sunulmuştur.

Tablo 10.Etkili Okuma Yazma Kursunun Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Kursiyer Görüşleri

Görüş No:	Görüşler	Katılımcı
1.	Kurs saati arttırılmalıdır.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12
2.	Kadın öğretmenler derse girmelidir.	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11
3.	Kurslar gece verilmelidir.	K1, K4, K5, K8, K9, K10, K11, K12
4.	İŞKUR aracılığı ile ücretli kurslarla desteklenmelidir.	K2, K3, K6, K8, K9, K10, K11
5.	Çocuk bakımı konusunda destek olunmalıdır.	K1, K8, K11
6.	Televizyona okuma yazma programı koyabilirler.	K2, K9
7.	Taşıma hizmeti verilmelidir.	K6

Tablo 10’da kursiyer görüşleri incelendiğinde “kurs saati arttırılmalıdır”, görüşü kursiyerlerin ortak belirtmiş oldukları ifadelerdir. Kursiyer görüşleri “kadın öğretmenler derse girmelidir”, “kurslar gece verilmelidir”, “İŞKUR aracılığı ile ücretli kurslarla desteklenmelidir”, “çocuk bakımı konusunda destek olunmalıdır”, “televizyona okuma yazma programı koyabilirler” şeklinde ayrıca ifade edilmiştir. Katılımcı kursiyerlerden sadece bir kişi ulaşım konusundaki soruna dikkat çekerek taşıma hizmeti verilmesinin kursa olumlu etki yapacağını belirtmiştir. Ayrıca erkek kursiyerler haricinde görüşme yapılan kadın kursiyerlerin tamamı, etkili okuma yazma kurs programının uygulanmasında kadın öğretmenler

tarafından eğitim verilmesini ifade etmişlerdir. Aşağıda dikkat çeken katılımcı kursiyer görüşleri sıralanmıştır.

K2: “Okuma yazma kursunun süresi az olduğu için yeterli değildir. Haftanın üç günü ders yapılıyor. Derslerin bitmesine iki hafta kaldı. Kursa başlamamızın üzerinden iki aya yakın zaman geçti. Bu süre arttırılırsa iyi olur.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 54)

K6: “Kursların etkili olması için bizlere hizmet edilmesi gereklidir. Evim biraz uzak kalıyor. Kurslara gelip giderken zorlanıyorum. Öğrencileri nasıl taşıyorlarsa, beni de taşımaları.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 67)

K8: “Küçük çocuğum var, çocuğu olan başka arkadaşlarımda var. Çocuğu bırakacak birilerini bulmak zor oluyor. Merkezde bu tür hizmet varmış, köylerde olursa, okuma kursu daha etkili olur.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 48)

K9: “Televizyonu çoğu zaman izliyorum. TRT’nin belgesel, çizgi film kanalları var. Okuma yazma öğrenmek isteyenler için ders konulabilir. İzlersek daha çok kişi faydalanır.” (Kadın Kursiyer, Yaş: 51)

K12: “Eskiden gece kursları verilmiş. Biz, kursu gündüz alıyoruz. İşimiz olabiliyor. Gece köy yerinde kimsenin işi olmaz. Okuma kursu gece verilebilirse herkesin işine gelir.” (Erkek Kursiyer, Yaş: 54)

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Halk Eğitimi Merkezleri’nde yetişkinlere yönelik gerçekleştirilen okuma yazma kurslarının etkililiğinin incelendiği çalışmada; 32-67 yaş aralığında 12 kursiyerin görüşleri incelenmiştir.

Kursiyer görüşlerine göre, Halk Eğitimi Merkezleri’nde yetişkinlere yönelik gerçekleştirilen okuma yazma kurslarının etkililiğinin incelendiği çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Okuma yazma kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik farklılıkları incelendiğinde; cinsiyet dağılımında kadın yoğunluğunun daha fazla olduğu, kadın kursiyerlerin erkek kursiyerlerden daha fazla kursa katılım gösterdiğini söyleyebiliriz. Kırsal bölgede kursiyerlerin okuma ve yazma kurslarında katılım düzeyi, kentsel bölgeden katılım gösteren kursiyer sayısından daha fazladır. Kırsal bölgede okuma yazma bilmeme oranının daha yüksek olmasının bu duruma sebep olduğu görülmektedir. Kurslara katılım düzeyleri ekonomik olarak düşük düzeyde yer alan kişilerden oluşurken, çoğunluğunu çalışmayan kadınlar meydana getirmektedir. Araştırmaya konu olan kursiyerlerin tamamının ise evli olduğu görülmüştür.

Okuma yazma kurs modülünün yeterlilik düzeyi incelendiğinde; gündelik ihtiyaçları karşılamada modülün yeterli olduğu, kısmen günlük ihtiyaçlara cevap verdiği yönündedir, buna karşın ders süresinin yetersizliği, kazanılmaların yetersiz olması, matematiksel becerilerin ve yaşam becerilerin modül programının eksikliği olduğunu söyleyebiliriz. Araştırmada materyallerin ve programın uyumsuz olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Okuma yazma kurslarında öğrenilenlerin uygulanması incelendiğinde, daha çok uygulama, tekrar edilebilirlik için ders içi zamanın yetersiz olduğu, kullanılan materyal ve kaynakların ihtiyacı karşılamadığını ifade edebiliriz. Öğretmenlerin uygulama adına ödevlendirmeler gerçekleştirdiği, kursiyerlerin ise gündelik işlerden bu ödevleri yapamadığını söyleyebiliriz.

Okuma yazma kurslarında devam sorunları incelendiğinde; okuma yazma kurslarına devamsızlık oranının fazla olmadığı görülmektedir. Bununla beraber kursa geç gelme ve erken çıkma durumlarının yoğun olduğu, 1.Kademe kurslarda devamsızlığın, 2.Kademe kurslara göre daha az olduğunu söyleyebiliriz. Kadın kursiyerlerin devamsızlıkları ev işleri gibi nedenlere dayanırken, hastalık gibi zaruri sebeplerin devamsızlıklara neden olduğu ifade edilebilir. Kursiyerlerin ödüllendirilmesinin devamsızlık oranını azaltabileceği söyleyebiliriz. Seviye Tespit Sınavlarında devamsızlık oranının neredeyse hiç olmadığı, aile içi durumların ise devamsızlığa etki eden bir faktör olduğu söyleyebiliriz.

Kursun süresi ile ilgili sorunlar incelendiğinde; genel olarak kurs süresinin yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. Kurs süresi dışında, kurs günleri belirlenmesi esnasında öğretmen ve yönetici görüşleri etkili olurken, kursiyerlerin fikirlerinin alınmadığı ifade edilebilir. Planlama, hazırlık için mevcut ders saatinin yetersiz olduğu görülürken, ihtiyaç ve yeterlilik düzeyine göre kurs süresinin revize edilebileceği söylenebilir.

Kursun içeriği ile ilgili sorunlar incelendiğinde; kurs içeriğinin yetersiz olduğunu ifade etmekle beraber, matematik becerilerinin tam anlamıyla karşılanmadığı söyleyebiliriz. İçeriğin sadece okumayı öğrenme üzerine olduğunu, güncel konulara değinilmediğini, 2. Kademe kursu öğretimi için okuma metinlerinin yetişkinlerin seviyesinin üzerinde olduğunu, çizgi çalışmalarının ise uygunluk düzeyine bakarak kurs içeriğinde fazla yer kapladığını söyleyebiliriz. Kurs içeriğinde bireysel farklılıkların göz önüne alınmadığını, programın esnek olmadığını da ifade edebiliriz.

Kursun fiziksel durumuyla ilgili sorunlar incelendiğinde; eğitim alınan sınıfın fiziksel ortamının kursiyerlere yakınlığının olumlu olduğunu, bununla beraber kurs yerlerinin belirlenmesinde idarenin karar sürecine öğretmenleri ve kursiyerleri katmadığını, H.E.M. idaresinin ve okul idarelerinin kararları çerçevesinde belirlendiğini söyleyebiliriz. Havalandırma, kurs alanının geniş ve ferah bir ortamda gerçekleştiğini, dersliklerin temizliği konusunda sorunların olduğunu belirtebiliriz.

Öğretmenlerin davranış ve tutumlarıyla ilgili sorunlar incelendiğinde; öğretmenlerin daha çok öğretmen merkezli bir eğitim anlayışı sergilediği görülmektedir. Öğretmenlerin kurs esnasında aktif olduğu, kursiyerlerin ise pasif olduğu bir öğretmen davranışı söz konusudur. Öğretmenler kursiyerlerin dikkatini çekmede, kursiyerlerin sınıf içi faaliyetlere katılım durumunda, öğrencilerin ilgi alanlarına hitap etme noktasında eksiklikleri söz konusudur. Bu durumların etkisi ile kursiyerlerin öğretmen tarafından dinlenmediğini, derslerde sıkıldığını ifade edebiliriz. Sınıf içi iletişimi olumlu kurabilen öğretmenlerin, plan doğrultusunda ders işleyişini gerçekleştiren öğretmenlerin olumlu tutum ve davranış gösterdiklerini, bu faaliyetleri gerçekleştiren öğretmenlerin ise azınlıkta bulunduğunu belirtebiliriz.

Sınıf ortamına ilişkin sorunlar incelendiğinde; kursiyerlerin samimi bir sınıf ortamında bulunduğunu, sınıf kurallarına uygun davranış gösterdiklerini, kursiyerlerin işbirliği sergilediğini ifade ederken; sınıf ortamında akıllı tahtaların ve ders materyallerinin yeterli olduğunu, kursiyerlerin sınıfa eksikders malzemeleriyle geldiğini söyleyebiliriz. Sınıf oturma düzeninin ve sıralarının yetişkinlere uygun olmadığını, ayrıca sınıf ortamında derse katılımın sınırlı, iletişim problemlerinin olduğunu; dikkat eksikliği, gürültü gibi faktörlerin sınıf ortamı için sorun olduğunusöyleyebiliriz.

Etkili bir okuma yazma kursunun nasıl olması gerektiği incelendiğinde; kurs süresinin arttırılmasının etkili bir kurs için önemli olduğunu söyleyebiliriz. Ders kitaplarının içeriğinin güncellenmesi gerektiğini, ücretli kurslarla katılımın artacağı ve etkili bir kursun gerçekleştirebileceğini ifade edebiliriz. Okuma yazma kursu verecek olan öğretmenlerin belirli kriterlerle seçilmesi gerektiğini, öğretmenlerin yetişkin eğitiminde hizmetiçi eğitime tabi tutulması gerektiğini söyleyebiliriz. Kursun zaman planlamasını yaparken kursiyerlerinde paydaş olarak planlama sürecine dâhil olması gerektiğini belirtebiliriz. Ayrıca uzaktan eğitim, TV yoluyla eğitimin yaygınlaştırılmasının okuma yazma kursuna olumlu etki yapacağı belirtilebilir.

Halk Eğitimi Merkezleri'nde yetişkinlere yönelik gerçekleştirilen okuma yazma kurslarının etkililiğinin incelendiği çalışma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler getirilebilir.

- 1-Öğretmenlerin yetişkinlere yönelik etkili bir sınıf ortamı, katılımı arttırıcı eğitim faaliyetleri gerçekleştirebilmesi için; yetişkin eğitimi konusunda eğitim alabilmesi sağlanabilir, hizmetiçi eğitim faaliyetleri düzenlenebilir.
- 2-Eğitim paydaşlarının katılımı ile okuma yazma kursunun kazanımları yaşam becerileri ve matematiksel becerileri içerecek şekilde modüler programda güncelleme çalışmaları yapılabilir.
- 3-Kazanımlar karşılayacak şekilde, etkinlikleri uygulama, öğrenilenleri pekiştirmek için kurs süresi artırımı yapılabilir.
- 4-Yoğunlaştırılmış temel düzey kurs kitapları ve eğitim materyelleri matematik becerilerini de içerecek şekilde tekrardan hazırlanabilir.
- 5-Kursiyerler arası yaş farklılıkları, bireysel farklılıkları temel alarak yaş ve seviye sınıfı ve programları uygulanabilir.
- 6-Öğrenilenlerin pekiştirilmesi için kursiyerlerin başarı ile tamamladığı kursa tekrar kayıt yapabilmelerine imkân sağlayacak yasal düzenlemeler yapılabilir.
- 7-Kursun yapılacağı zaman diliminin planlanması, e-yaygın sisteminden kursların onayının alınması süreci yönetici-öğretmen-kursiyer işbirliği ile gerçekleştirilebilir.

- 8-Kurs esnasında kursiyerlerin okul öncesi çocuklarının bakımının sağlanması için 36-60 Ay Çocuk Bakımı Kursu, Halk Eğitimi Merkezleri vasıtasıyla sayı aranmaksızın açılabilir.
- 9-Fiziki ortamların temizlik sorunlarının çözümüne yönelik İŞKUR aracılığı ile T.Y.P. programları uygulanarak, kurs açılan eğitim kurumları için ayrıca temizlik personeli görevlendirilebilir.
- 10-Uzaktan eğitim faaliyetleri ve TRT aracılığı ile okuma yazma öğretim programları uygulanarak öğrenilenlerin pekiştirilmesi sağlanabilir.
- 11-Devamsızlık sorunlarının çözümü için ücretli ve sigortalı meslek kurs programları ile okuma yazma kurs programları beraber yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- AÇEV, Anne Çocuk Eğitim Vakfı Okuryazarlık Çalışmaları web sayfasından elde edilmiştir:<https://www.acev.org/ne-yapiyoruz/kadınlar-icin/temel-ve-ileri-okuryazarlik-calismalari>. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*(6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Güneş, F.(2004). *Okuma-yazma öğretimi ve beyin teknolojisi* (3. baskı). Ankara: Ocak Yayınları.
- Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği (2018). Resmi Gazete Yayın Tarihi: 11.04.2018. Sayısı: 30388.
- HBOGM İstatistikleri, 2018.
- İnce, G. (2008). Yetişkin Okuma Yazma Programlarının Nitelik Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek MEB, Okuma Yazma Tarihçesi* web sayfasından elde edilmiştir: <http://www.hbo.gov.tr/OgrenmeFirsatlari/YetiskinOkumaYazma/Tarihce>. Erişim Tarihi: 29.11.2019
- MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2010).*Cumhuriyet Döneminde Türk Milli Eğitimi Sistemindeki Gelişmeler 1920- 2010*.Ankara: MEB Yayını.
- Miser, R. (2002). Küreselleşen Dünyada Yetişkin Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 55-60.
- Okçabol, R. (1996). *Halk eğitimi*, (2. Basım). İstanbul: Der Yayınları.
- Tekin, M. (1982). Halk Eğitim Merkezleri Etkinliklerinin Yönetim. *FBD*, XV Ekim, s.36-42
- Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK). (2018). Ülke geneli okur-yazar nüfus oranları. Türkiye İstatistik Kurumu web sayfasından elde edilmiştir: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=130&locale=tr>. Erişim Tarihi: 17.10.2019
- UNESCO (1985). *Yetişkin Eğitim Terimleri*. Ankara: UNESCO Milli Eğitim Komisyonu.
- UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. UNESCO web sayfasından elde edilmiştir:<http://www.unesco.org.tr/Pages/48/10/E%C4%9Fitim> Erişim Tarihi: 27.10.2019
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2002). Türkiye’ de yetişkin eğitimi araştırmaları: amaç, kapsam, yöntem ve eğilimler. *Yüksek Lisans Tezi*.Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, A. (2009). *Yetişkin okuryazarlığı*.353-372 İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2010). Birinci Kademe Okuma-Yazma Kurslarına Katılan Yetişkinlerin Matematik Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 5(158), 28-43.